

BUDOWA CENTRUM INFORMACYJNO-DYDAKTYCZNEGO W PUBLICZNEJ BIBLIOTECE PEDAGOGICZNEJ W POZNANIU

Wiesława Borkowicz

Od 1993 roku Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Poznaniu (PBP) wraz z 11 filiami realizuje ambitne zadanie przekształcenia placówki w nowoczesny ośrodek informacyjno-dydaktyczny. Jego realizację poprzedziło wprowadzenie nowych technologii informatycznych: wdrożenie bibliotecznych programów "Mak" i "Libra 2000" (w placówkach filialnych), budowa sieci wewnętrznej, konfiguracja własnego serwera. Aktualnie sieć biblioteczną tworzą: w Poznaniu - serwer i 20 stacji roboczych z dostępem do Internetu poprzez SDI oraz w terenie - małe "podsieci" (2-3 stacje robocze) zarządzane "podserwerami".

Organizacja sieci bibliotecznej została oparta na Linuksie i oprogramowaniu Open Source bazującym na licencji GPL (General Public Licence); stacje robocze pracują w systemie Windows. W chwili obecnej Linux pełni funkcję serwera dostępowego do Internetu, prowadzi serwis WWW, udostępnia w Internecie zbiory Biblioteki, obsługuje pocztę oraz DNS. Dla sieci wewnętrznej pełni funkcję kontrolera domeny oraz serwera plików z powodzeniem zastępując drogi serwer Windows NT. Oprogramowanie pomocnicze ułatwiające automatyczne zarządzanie zbiorami bibliotecznymi (np. generowanie streszczeń zasobów bibliotecznych z formatu TeX do HTML) zrealizowane jest w oparciu o programy Open Source oraz skrypty w Perlu.

Dzięki oprogramowaniu Open Source, PBP uzyskała założone cele przy minimalnych nakładach finansowych. Uzyskano darmowe, profesjonalne, niezawodne oprogramowanie, odporne na ataki wirusów komputerowych, wykorzystano sprzęt komputerowy o standardowych parametrach technicznych, osiągnięto duże oszczędności finansowe dzięki możliwości zdalnego zarządzania serwerem, własną stroną WWW z katalogiem on-line. Na serwerze odbywa się centralna filtracja przesyłek pod kątem zawartości wirusów i spamu. Tutaj także pracują różnorodne programy współpracujące z bibliotecznym "MAK"-m ("MAKWWW" - program do prezentacji baz w Internecie, program do automatycznej konwersji danych bibliotecznych do formatu HTML, programy statystyczne i archiwizujące).

Kolejne działania objęły reorganizację działów Biblioteki (z 6 istniejących powstały 3: Dział Gromadzenia Zbiorów, Dział Udostępniania Zbiorów i Dział Promocji Biblioteki), modernizację pomieszczeń dla Wypożyczalni i Informacji oraz przygotowanie pracowni informatycznej na 5 stanowisk.

PBP w Poznaniu budując centrum informacji stawia na utrzymanie wysokiego poziomu zaspokajania obecnych i przewidywalnych potrzeb czytelników z akcentem na szybki dostęp i wysoką jakość dostarczanej informacji. Cel ten realizuje poprzez: różnorodność gromadzonych dokumentów, bogaty zautomatyzowany warsztat informacyjny i dzięki wykwalifikowanej kadrze. Odwiedzający Bibliotekę w Poznaniu mają przyjazny dostęp do prowadzonych przez PBP w programie "Mak" własnych baz komputerowych:

ZBIORY - baza książek zawierająca najnowszą część księgozbioru Biblioteki - ok. 30.000 tytułów z zakresu pedagogiki, psychologii i nauk pokrewnych; publikacje naukowe i popularnonaukowe z różnych dziedzin wiedzy objętych programami nauczania; literaturę piękną i dzieła klasyki światowej zgodne z wykazem lektur dla ucznia; piśmiennictwo z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej; programy i podręczniki szkolne; materiały dotyczące problemów oświaty w regionie.

Poszukiwania w bazie ułatwiają indeksy (8): osobowy, tytułowy, wydawców, serii, przedmiotowy i haseł przedmiotowych (budowane wg Słownika Języka Haseł Przedmiotowych), UKD oraz "słowo w tytule". Ten ostatni indeks umożliwia dotarcie do poszukiwanej książki wg dowolnego fragmentu tytułu. Wyszukane opisy bibliograficzne prezentowane są najpierw w wersji skróconej, następnie

w formie kartki katalogowej z zaznaczonymi sygnaturami i w wersji opisowej. Opisom publikacji pedagogicznych i psychologicznych towarzyszą adnotacje autorskie.

KASETY WIDEO

CZASOPISMA

BIBLIOTEKARZ - baza prowadzona od 2 lat, zawiera opracowane artykuły z czasopism fachowych oraz propozycję literatury dla bibliotekarzy.

ADRESY WWW

ARTYKUŁY Z PRAC ZBIOROWYCH - dzieła zbiorowe z zakresu pedagogiki, psychologii i nauk pokrewnych (ok. 4000 rekordów).

Ponadto czytelnik może skorzystać z prenumerowanych baz Biblioteki Narodowej: Przewodnika Bibliograficznego i Bibliografii Zawartości Czasopism.

Dostęp do Internetu na stacjach roboczych umożliwia również przeszukiwanie baz komputerowych innych bibliotek oraz daje dostęp do informacji publikowanych w Internecie.

Filie Biblioteki udostępniają swoje elektroniczne katalogi w programie bibliotecznym "Libra 2000" firmy "Mol" z Gdyni korzystając z warsztatu budowanego w Poznaniu.

Od grudnia 2000 roku Biblioteka, jako jedna z pierwszych wśród bibliotek pedagogicznych, udostępnia swoje zbiory w Internecie. Strona internetowa PBP (www.pbp.poznan.pl), posadowiona na serwerze bibliotecznym i redagowana samodzielnie przez bibliotekarzy, prezentuje placówkę w Internecie od 1999 roku. W 2002 roku strona została wyróżniona w ogólnopolskim konkursie na stronę internetową w kategorii: biblioteki szkolne i pedagogiczne (II miejsce). Strona cieszy się rosnącym zainteresowaniem czytelników; potwierdzają to pracujące na serwerze profesjonalne oprogramowania do zbierania danych statystycznych, szczegółowo rejestrujące odwiedzających gości i ich zapytania. Użytkownicy korzystają najczęściej z katalogów on-line Biblioteki oraz z przygotowywanych raz w miesiącu zestawień bibliograficznych dla: nauczycieli, uczniów, rodziców.

PBP w Poznaniu promuje swoje zbiory także poprzez coroczną publikację Wykazu Nabytków Pedagogicznych (WNP). Wykaz prezentuje nowości z dziedziny pedagogiki i psychologii, zakupione przez Bibliotekę w danym roku. Adresatami tej swoistej bibliografii są nauczyciele, pracownicy oświaty, studenci, a także bibliotekarze. WNP zyskał sobie dużą popularność i wysokie oceny wśród odbiorców, głównie za bogatą zawartość, profesjonalizm w opracowaniu, terminowość ukazywania się, a także za adnotacje treściowe. Biblioteka Poznańska, jako jedyna wśród bibliotek pedagogicznych, wydaje tego typu publikację i nieodpłatnie rozsyła ją zainteresowanym bibliotekom w całym kraju. Od roku 2001 WNP ukazuje się również na CD.

Biblioteka Pedagogiczna w Poznaniu buduje ośrodek dydaktyczny, w którym uczą, doskonalą umiejętności bibliotekarzy oraz oprowadza czytelnika po nowoczesnych źródłach informacji. W działalności dydaktycznej PBP oferuje bibliotekarzom swoje 11-letnie doświadczenie w zakresie komputeryzacji zbiorów nabywane we współpracy z autorami oprogramowań bibliotecznych: Biblioteką Narodową w Warszawie i firmą "MOL" z Gdyni (PBP w Poznaniu posiada oficjalną autoryzację firmy na prowadzenie szkoleń w zakresie oprogramowania bibliotecznego "Mol 2000+" oraz "Libra 2000"). Zdobytą latami praktyką dydaktyczną to efekt systematycznych kontaktów z Ogólnopolską Fundacją Edukacji Komputerowej w Poznaniu, z oddziałem wielkopolskim firmy Vulcan (kursy dla bibliotekarzy), a także z ośrodkami doskonalenia nauczycieli i uczelniami wyższymi (studia podyplomowe).

W marcu 2004 r. uruchomiono w PBP Pracownię Informatyczną, w której w ramach WDN doskonalą swoje umiejętności pracownicy biblioteki poznańskiej, szkolą się bibliotekarze placówek filialnych (w programach: "Libra" i "Libra 2000" oraz z zagadnień pracy w sieci).

Od kwietnia 2004 r. w tejże pracowni spotykają się na zajęciach warsztatowych bibliotekarze szkolni z województwa Wielkopolskiego, doskonaląc swoje umiejętności w programach: "Biblioteka szkolna - MOL" i "MOL 2000+". Zajęcia odbywają się raz w tygodniu (5 godz.) z podziałem na grupy początkujące i zaawansowane. W systemie rocznym szkoli się pierwsze 16 osób. PBP prowadzi także lekcje biblioteczne i szkolenia indywidualne przygotowujące nauczycieli, studentów i uczniów do umiejętnego korzystania ze wszelkich źródeł informacji, zwłaszcza tych opartych na nowych technologiach.

Dalsze plany rozwoju centrum - placówka zamierza rozwijać swoją infrastrukturę w oparciu o wysokiej jakości oprogramowanie Open Source (systemy do pracy grupowej, serwery list dyskusyjnych, portal internetowy). Trwają prace przygotowawcze nad uruchomieniem elektronicznych wypożyczeń w programie "Mak" (w PBP w Poznaniu), a także w planach - prace nad wykorzystaniem protokołu Z39.50 w celu udostępnienia bibliotekarzom szkolnym pracującym w "Mol 2000+" i "Librze 2000", budowanych w bibliotece poznańskiej baz makowych.

Do przyszłego roku zostanie wdrożony pełny system komunikacji (w oparciu o serwery linuxowe) pomiędzy placówką w Poznaniu, a filiami w terenie.

Od września 2004 r. rozpoczną się nowe cykle spotkań warsztatowych dla bibliotekarzy szkolnych.